

VAASAN LYSEON LUKION TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS SUUNNITELMA

2026-2028

VAASAN LYSEON LUKION TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS-SUUNNITELMA

1. Johdanto

2. Toimenpiteet ja päivitys ja seuranta

3. Lainsäädäntö

3.1. Tasa-arvolaki

3.2. Yhdenvertaisuuslaki

4. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen

4.1. Opiskelijavalinnat

4.2. Opetusjärjestelyt

4.3. Opintosuoritusten arviointi

4.4. Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä

5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

5.1. Syrjinnästä vapaa alue ja Uniworld Day

5.2. Vaasan lyseon lukio on Unesco-koulu

5.3. Tasa-arvotietoinen ohjaus ja turvallinen oppimisympäristö

5.4. Monikulttuurisuuden, monikielisyyden ja kulttuurisen-sitiivisyyden vahvistaminen

5.5. Opiskelijoiden osallisuus- ja vaikuttamiskeinot

6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvorikkomustapauksissa tai syrjinnässä

7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen

LÄHTEET

1. Johdanto

Tämä suunnitelma sisältää oppilaitoksen opiskelijoihin kohdentuvan osion. Henkilöstöön kohdistuvat osiot ovat Vaasan kaupungin tasa-arvosuunnitelmassa.

Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Tasa-arvoisessa työ- ja opiskeluympäristössä on kaikilla mahdollisuus työskennellä ja opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta sekä yhdenvertaisuuslakiin muutoksineen. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opiskelijoiden ja henkilöstön edustajien kanssa. Suunnitelma sisältää selvityksen oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta, toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä arvion edellisen suunnitelmakauden toimenpiteiden toteutumisesta ja vaikuttavuudesta.

2. Toimenpiteet ja päivitys ja seuranta

Lukuvuosittain tehdään opiskelijoille hyvinvointikysely, jossa selvitetään myös opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskokemukset. Tasa-arvon ja yhdenmukaisuuden edistämiseksi suunnattuja toimenpiteitä seurataan myös muiden kyselyiden kautta (mm. kouluterveyskysely, kouluviihtyvyysskysely,) sekä opiskelijoiden henkilökohtaisissa ohjaustilanteissa (ryhmänohjaajat, opinto-ohjaajat, kuraattori ja opiskeluterveydenhoitaja). Suunnitelma laaditaan kolmen vuoden välein, mutta tavoitteita ja toteutumista seurataan vuosittain. Suunnitelmien laadintaan osallistuu koulun hyvinvointiryhmä ja opiskelijoiden edustaja ns. laajennetussa hyvinvointiryhmässä.

Kyselyistä mahdollisesti nousevat kehittämistarpeet toteutetaan lukuvuosittain. Kehittämiskohteita valittaessa hyödynnetään opiske-

lija- ja kouluterveyskyselyjä. Myös opettajilta, koulun muulta henkilökunnalta ja opiskelijoilta tulevat kehittämiskohteet otetaan huomioon (opiskelijakunta, opiskelijoiden neuvosto, laajennettu hyvinvointityöryhmä ja muut foorumit).

Kehittämiskohteet ja toimenpiteet tarkistellaan vuosittain lukuvuoden syyslukukaudella Vaasan lyseon lukion laajennetussa hyvinvointiryhmässä.

3. Lainsäädäntö

3.1. Tasa-arvolaki

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin lisättiin lain kokonaisuudistuksen yhteydessä säännös oppilaitosten tasa-arvosuunnittelusta. Säännöksen mukaan oppilaitosten on laadittava yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että opiskelijoilla on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä mahdollisista ongelmista. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Häirinnän määrittely muuttuu siten, että häirintä voi kohdentua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään. Jatkossa häirintää voidaan arvioida myös ilman yksittäistä henkilöä eli häirinnän uhria, johon häirintä olisi kohdentunut.

3.2. Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjällä on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi arvioituaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Opiskelijoilla ja heidän edustajilleen on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteissä.

Yhdenvertaisuuden edistäminen tarkoittaa myös esteettömän ja saavutettavan opiskeluympäristön kehittämistä sekä tarvittaessa kohtuullisten mukautusten järjestämistä opiskelijoille yhdenvertaisen opiskelun mahdollistamiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Vaasan lyseon lukiossa yhdenvertaisuuden edistämisen suunnitelma yhdistetään oppilaitoksen hyvinvointisuunnitelmaan.

4. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen

4.1. Opiskelijavalinnat

Opiskelijavalinnoissa noudatetaan voimassaolevia määräyksiä. Vaasan lyseon lukioon haetaan toisen asteen koulutuksen yhteishaussa. Opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella. Koulu määrittelee keskiarvorajansa vuosittain (7.5-), ja se voi muuttua, mikäli hakijoita on enemmän kuin aloituspaikkoja.

4.2. Opetusjärjestelyt

Lukiossa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita. Lyseossa varmistetaan koulukohtaisten opintojen tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus kaikille opiskelijoille.

Opetuksessa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä sekä etä- ja monimuoto-opetusta tarvittaessa opiskelun mahdollistamiseksi. Opiskelijoiden lukiongelmat ja muut oppimisvaikeudet otetaan huomioon opetuksessa ja koetilanteissa mahdollisuuksien mukaan.

Oppimisen tuen tarpeet on kirjattu erilliseen pedagogisen tuen suunnitelmaan. Näitä ovat esim. oppimisvaikeudet sekä psyykkiset, sosiaaliset ja elämäntilanteesta johtuvat tekijät. Erityisopettaja laatii oppimisen tuen suunnitelmat yhdessä moniammatillisen ryhmän kanssa.

Opinto-ohjauksessa varmistetaan kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoinen ohjaus ottaen huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Jatko-opintomahdollisuudet tulevat ennakkoluulottomasti ja tasa-arvoisesti käsitellyiksi ja tarjotuiksi.

Lyseon tiloissa pyritään huolehtimaan, että opiskelu ja liikkuminen on esteetöntä.

4.3. Opintosuoritusten arviointi

Opiskelijoiden arviointia lukiossa säätelevät lukiolaki ja -asetus sekä koulun opetussuunnitelma. Arvostelu perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Arvostelussa tulee pyrkiä mahdollisimman suureen luotettavuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Opiskelijalle selvitetään opintojakson alussa arvostelun ja arvostuksen muodostumisen perusteet. Opiskelijaa tulee ohjata myös itsearviointiin. Arvostelulla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentely-tapojensa tarkentamiseen.

4.4. Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä

Tasa-arvolain mukaan oppilaitoksen on pidettävä kiellettynä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen muussa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan.

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa sanallista sanatonta tai fyysistä luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Kaikki tällaiseen viittaava käyttäytyminen on lukiossamme kiellettyä.

4.5.Syrjinnän kieltö

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Vaasan lyseon lukiossa kohdellaan kaikkia yhdenvertaisesti. Kaikkia lukiokoulutuksessa toimivia henkilöitä kohdellaan tasavertaisesti riippumatta henkilön etnisestä taustasta, kansallisuudesta ja kielestä.

Jokaisella opiskelijalla ja henkilöstön jäsenellä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemastaan häirinnästä tai syrjinnästä oppilaitoksen henkilöstölle.

5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Vaasan lyseon lukiossa korostetaan toimintakulttuuria, joka edistää kestäväää hyvinvointia ja tulevaisuutta sekä vahvistaa osallisuutta. Se on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

5.1. Syrjinnästä vapaa alue ja Uniworld Day

Vaasan lyseon lukio julistautuu lukuvuosittain syrjinnäksi vapaaksi alueeksi. Syrjinnästä vapaa alue -kampanja on kaikenlaisen syrjinnän, kiusaamisen ja häirinnän vastainen tiedotuskampanja, jonka avulla organisaatiot ja työyhteisöt tuovat julki sitoutumisensa syrjimättömyyden periaatteeseen. Syrjinnästä vapaaksi alueeksi julistautuminen merkitsee syrjinnän vastustamista, siihen puuttumista sekä ihmisten yhdenvertaisuuden tunnustamista.

Julistautuminen on myös merkki työntekijöille, työnhakijoille ja opiskelijoille siitä, että organisaatio toivottaa kaikki ihmiset terve-
tulleiksi riippumatta sukupuolesta, iästä, etnisestä taustasta, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Julistus annetaan Uniworld Day-kampanjapäivän yhteydessä, jolloin koulumme opiskelijat esittelevät eri kulttuureja. Vaasan lyseon lukiossa vietetään Uniworld Day -teemapäivää lukuvuosittain YK-päivänä 24.10. Silloin nostetaan esille globaalikasvatuksen keskeisiä teemoja. Päivän aikana tutustutaan koulun moniin eri kulttuureihin kulttuurikierroksella. Päivän toteutuksessa sovelletaan vertaisoppimisen menetelmää, jossa ajatuksena on se, että opiskelijat opettavat toisille oppilaille itselleen tärkeitä asioita.

5.2. Vaasan lyseon lukio on Yk- ja Unesco-koulu

Vaasan lyseon lukio on Unesco-koulu. Unesco-kouluna Vaasan lyseon lukio tarjoaa eväitä maailmankansalaiseksi kasvamiseen. Maailmankansalaisuus on välittämistä, vaikuttamista ja vastuunkantoa, mutta myös uskoa omiin kykyihin ja kykyä toimia yhdessä niin paikallisella kuin globaalilla tasolla. Maailmankansalaisuus edellyttää kulttuurien keskinäistä kunnioitusta ja suvaitsevaisuutta.

5.3 Tasa-arvotietoinen ohjaus ja turvallinen oppimisympäristö

Vaasan lyseon lukio edistää tasa-arvoista ja yhdenvertaista opiskelu ympäristöä monella tavalla. Koululla seurataan vuosittain opiskelijoiden kokemuksia tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta, turvallisuudesta ja osallisuudesta sekä käsitellään tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja häirintäteemoja opiskelijoiden ryhmänohjauksessa, tutor-toiminnassa sekä opiskeluhuollossa.

Lyseossa huolehditaan henkilöstön osaamisesta tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja häirintäasioissa osana henkilöstön koulutusta sekä edistetään saavutettavaa ja turvallista opiskelu ympäristöä että opiskelijoiden yhdenvertaisia osallisuusmahdollisuuksia.

5.4 Monikulttuurisuuden, monikielisyyden ja kulttuurisensitiivisyyden vahvistaminen

Vaasan lyseon lukiossa kehitetään lukutaitostrategiaa osana Vaasan kaupungin lukutaitohanketta. Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään yhdessä kaupungin perusopetuksen kanssa.

Koulun toiminnassa otetaan huomioon lukion monikulttuurisuus, monikielisyys ja kulttuuriset lähtökohdat.

5.5 Opiskelijoiden osallisuus- ja vaikuttamiskeinot

Lyseolla toimii opiskelijakunta (OPH) ja opiskelijaneuvosto. Opiskelijoilla on edustus lyseon johtoryhmässä ja hyvinvointiryhmässä. Tämän lisäksi lyseossa on aktiivinen kilta- ja tutortoiminta.

6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvorikkomustapauksissa

Tasa-arvorikkomus-, häirintä- tai syrjintätilanteessa opiskelija voi olla yhteydessä ryhmänohjaajaan, opinto-ohjaajaan, kuraattoriin, terveydenhoitajaan, rehtoriin tai muuhun henkilöstön jäseneseen. Tilanteet selvitetään viivytyksettä, asianosaisten oikeusturva huomioiden.

Tarvittaessa asia käsitellään opiskeluhuollossa sekä oppilaitoksen muiden turvallisuus- ja kurinpitokäytäntöjen mukaisesti. Tavoitteena on syrjinnän, häirinnän tai epäasiallisen kohtelun välittömän lopettaminen sekä turvallisen opiskeluympäristön turvaaminen kaikille opiskelijoille.

7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökunnalle, opiskelijoille ja muille sidosryhmille suunnitelman hyväksymisen jälkeen. Suunnitelma on osana lukion opetussuunnitelmaa ja hyvinvointisuunnitelmaa ja on näin myös nähtävillä koulun kotisivuilla.

LÄHTEET

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), ajantasainen Finlex.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), ajantasainen Finlex.

Opetushallitus: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Tasa-arvovaltuutettu: Oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelma.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu: Yhdenvertaisuussuunnittelu ja koulutuksen järjestäjän velvoitteet.

